СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 45. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 25-го ЛЮТОГО 1950. — No. 45. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 25, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПАЛАТА УХВАЛИЛА ПРОЄКТ РІВНОПРАВНОСТИ ПРИ НАДАВАНІ ПРАЦІ

Вашинґтон, 23 лютого.— Палата репрезентантів 240 голосами проти 177 ухвалила законопроєкт, який має на цілі завести зрівнання громадянських прав при надаванні праці. Ухвалений законопроєкт не є таким, як його пропонував уряд, тільки поправлений до непізнання і в ньому нема передбачених кар за його нарушення. Тому постанови законопроєкту називають „добровільною" справедливою поведінкою при надаванні праці. Конґресмен Адам Клейтон Павел, який іменем уряду вніс оригінальний законопроєкт, назвав оцей на всі боки виправлений бил „опуством, удаванням і гіпокризою". Прихильники початкового билу, які голосували за його прийняття в теперішньому виді, оправдують своє становище тим, що інакше не можна б було ухвалити жадного закону для справедливого трактування людей, що шукають праці. Законопроєкт, який тепер ухвалено, має на меті приввести до рівноправности громадян безогляду на расу й релігію при одержуванні праці, одначе до цього має прийти дорогою освідомлювання й намови до примирення. Єдиною карою за нарушення закону грошева кара до 500 долярів, як хто відмовиться співдіяти при стверджуванні фактів нарушення постанов закону. — Ухвалений палатою законопроєкт піде ще до сенату.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ОБМЕЖИЛА КРЕДИТИ НА КООПЕРАТИВНІ ДОМИ.

Сенатська банкова комісія обтяла дуже значно висоту фондів на будову кооперативних домів у законопроєкті, який уже перейшов в комісії палати репрезентантів. При кінцевім голосуванні ухвалено тільки один біліон кредитів на побудову кооперативних домів для родин, яких річний прихід виносить від $2,400 до $4,700. Урядовий бил домагається два біліони долярів кредиту на цю ціль.

НЕМА ПОСТУПУ У ВУГІЛЛЯНИХ ПЕРЕГОВОРАХ.

Після цілоденних переговорів нічого не вийшло зі змагань юнії й власників копалень, щоб довести до згоди для заключення контракту праці для членів майнерської юнії. У конґресових колах назріває переконання, що прийде до перебрання шахт федеральним урядом. Президент Труман вимінає заяви в цій справі, вижидаючи рішення суду, перед яким мають станути представники юнії для вияснення, чому триває вугілляний страйк, не зважаючи на заборону суду. Коли б письменна відповідь, яку юнія має внести до суду, не переконала суддю, тоді він покличе юнію на судову розрозправу в понеділок.

ПОМЕР ВЛАСНИК ФАРМИ ДЛЯ ТРЕНОВАННЯ ЛЬВІВ.

Нюпорт Біч, у Каліфорнії. — У віці 63 років помер від удару серця Чарлс Гей, власник фарми тренования львів у Ель Монте. Це була мабуть єдина в світі фарма, в якій можна було приборкувати льви. Їх уживали в цирках або при виробі фільмових картин. Власник мав з неї $100,000 річного доходу.

ГЕН. БРЕДЛІ В СПРАВІ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

Вашинґтон. — Начальник голов ген. штабів, ген. Омар Н. Бредлі, говорив півтори години у Спільній Конґресовій Комісії Атомової Сили над цивільною обороною перед атомовими бомбами. Після його свідоцтва комісія рішила відбути прилюдне переслухання знавців після 1 березня, одначе наперед мусить порозумітися з департаментом оборони. Сен. Брайен МекМагон, голова комісії, відмовився виявити, що говорено в комісії про перенесення столиці на випадок війни, а сен. Милард Е. Тайдинґс, голова комісії збройних сил заявив, що Конґрес ще в теперішній сесії мусить ухвалити законодавство в справі воєнної необхідности. Конґресмен Чет Голифілд зголосив резолюцію для вирішення, де має бути приміщена воєнна столиця Америки.

ТРУМАН НЕ ХОЧЕ ВИДАТИ СПИСКУ ЗАПІДОЗРЕНИХ УРЯДОВЦІВ.

Президент Труман заявив, що він дальше відмовиться видати сенатові тайну картотеку зі списом урядовців, яких запідозрівають у нельояльности і яких сенатська комісія має переслухати. На пресовій конференції Труман сказав, що сенат не має права доручувати накази для президента. Він теж заявив, що буде всіми силами доказувати, що сен. МекКарті не має рації, коли твердить, що в департаменті стейту працюють комуністи.

Труман теж виявив на пресовій конференції, що він плянує „непартійну" поїздку на відкриття Ґренд Кулі Тами на північно-західнім побережжі з приходом весни і що підчас подорожі він виголосить низку промов з потягу на перестанках.

МАРИНАРКА МАЄ ЛІТАК НА „ВБИВАННЯ" СУБМАРИН.

Кватира Третього Морського Дистрикту з осідком у Ню Йорку оприлюднює, що вже дістала нову серію літаків марки Супер-Нептуна, які придумані на кидання бомб на підводні кораблі, якщо тільки покажеться знак, що вони в якійсь околиці пливають. Супер-Нептун, за звідомленням команди воєнної фльоти, це перший повітряний прилад, який вповні відповідає потребам війни, щоб розправитися з ворожими субмаринами, навіть як вони занурені під водою. Він везе з собою торпеди, ракети, бомби, міни, машинові кріси і скорострільну 20-міліметрову гармату.

Команда маринарки у Вашинґтоні оприлюднює теж винахід сидження для пілотів у літаках, які летять швидше ніж звук. На випадок розбиття такого „суперсонічного" літака пілот може злетіти без небезпеки на землю без парашута.

АМЕРИКАНСЬКА ЕКОНОМІЧНА МІСІЯ ДО АЗІЇ

Вашинґтон, 23 лютого. — Злучені Держави вишлють спеціяльну місію до південно-східної Азії для студій, на скільки можна б спинити комунізм у тих країнах шляхом економічної допомоги. За відомостями з департаменту стейту місія матиме на меті підшукати способи, як використати американську технічну й фінансову поміч для відбудови тих околиць. У склад місії входять технічні знавці і знавці політичних відносин. У першу чергу місія відвідає Індонезію й Індо-Китай, які щойно недавно проголосили незалежність і находяться у боротьбі проти комунізму. Опісля місія поїде до Сінґапор, Ранґуну, Бурми, Банґкоку й Сіяму. На чолі місії поїде Р. Аллан Ґріфін, видавець газети в Монтерей, у Каліфорнії і власник кількох радієвих станцій на Західнім побережжі. Він був давніше помічником Роджера Лапгема, коли той їздив на звідини Китаю. Місія підготовить використання Четвертої точки інавґураційної промови през. Трумана.

НОВИЙ УРЯД КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Винипеґ. — Перша сесія Третього Конґресу Українців Канади, 9 лютого, якою провадив адвокат П. І. Лазарович, почалася рефератом пані Е. Ситник на тему: „Завдання українського жіноцтва в Канаді". Після реферату о. д-р В. Кушнір зреферував політичні резолюції, які прийнято одноголосно. Остання сесія під головуванням Д. Лобая покінчилася прийняттям листи членів Ширшої Ради й Контрольної Комісії. До Ширшої Ради увійшли: д-р Л. Резньовський, В. Филипович, І. Боцюрків, д-р М. Росляк, С. Баран, д-р А. Кучерепа, Д. Стокаль, А. Гукало, д-р С. Климашко, Д. Добровольський, М. Зюбрак, П. І. Лазарович, В. Підручний, пані М. Ткачук, В. Гультай, Г. Поворозник, Д. Ріпак, д-р С. Суховерський, д-р Г. Павличенко, д-р З. Книш, В. Мартинець, П. Стус, І. Обельницький, М. Луцький, д-р Р. Шмильський, І. Кульба, М. Сиротюк, С. Підгайний, Т. Кобзей, І. Гаврилюк. Головою Ширшої Ради є д-р Павличенко, а секретарем д-р М. Росляк.

До Контрольної Комісії вибрано: С. Пуляка, С. Романова, І. Печенюка, М. Кащака, С. Боровця, І. Карасевича і М. Топольницького.

Члени Президії КУК, яких виделеґовують складові організації Комітету, уконституувалися на 1950 рік в такім складі: о. д-р В. Кушнір — президент, о. прот. С. В. Савчук — 1-ий заступник голови, Вол. Коссар — 2-ий заступник і координатор, І. Г. Сирник — секретар, д-р Т. Дацків — скарбник, С. Хвалібоґа — фінансовий секретар, А. І. Яремович, д-р Михайлівський, І. Селешко, І. Р. Козоріз — члени Президії.

Президент о. д-р Кушнір закрив Конґрес кінцевою промовою, в якій зробив підсумки триденних нарад і напрямних на будуче.

Конґрес закінчився бенкетом в Роял Александра готелі. Господарем бенкету був д-р Р. Шмильський з Гемилтон, Онт.

СОВЄТСЬКА ПРЕСА ОБІЦЯЄ СВІТОВІ ЧЕРВОНИЙ „ЗАХИСТ"

Москва, 24 лютого. Тридцятдругу річницю створення совєтської армії і фльоти совєтська преса відзначила новою лайкою на „англо-американських підпалювачів війни", обвинувачуючи їх в „тероризуванні світу" водневою бомбою та обіцюючи йому „захист" з боку совєтської армії. Всі совєтські газети надрукували редакційні коментарі, повні відомої совєтської самохвальби про „перемоги" і „силу" совєтських армій, що мало б бути єдиною перешкодою для „англо-американських капіталістів" підложити під світ водневу супер-бомбу та висадити його в повітря. В лайці на західних аліянтів зокрема попишеться відомий пашквіліст Ілля Еренбурґ в газеті „Красная Звезда", органі совєтської армії.

ВАТИКАН БАЖАЄ НОРМАЛЬНИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ СТОСУНКІВ ЗІ З.Д.А.

Рим, 24 лютого. З поінформованих джерел тут заявляють, що Ватикан бажав би встановлення нормальних дипломатичних стосунків зі Злученими Державами і тим самим постійного американського дипломатичного представника при Апостольській Столиці, замість дотеперішніх особистих представників президента. Вдальшому, Ватиканські кола мали висловитися проти призначення повновласним американським представником при Ватикані одного з американських дипломатів, акредитованих рівночасно при італійському уряді в Римі. Докищо, Ватикан не перебирає в цих справах жадної ініціятиви ані через свій державний секретаріят ані через свого нунція у Вашинґтоні. Теж не відомо, що робить під цим оглядом уряд у Вашинґтоні. Після недавної резиґнації Майрона Тейлора з посту особистого представника президента Трумана у Ватикані, там хвилево був залишився його заступник, Френклин С. Ґовен. Але в останньому він теж виїхав до Злучених Держав і ще не відомо чи він повернеться, та в якому характері він взагалі повернувся б.

ВИКЛАДИ ПРОФ. РОМАНА СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО.

Мілвокі, 24. лютого. — Слов'янський Інститут Маркетського Університету проголосив був на місяць лютий цикль викладів на теми: „Проблеми Совєтського Союзу", „Америка і Совєти", Національне Питання і Тітоїзм", „Московський патріярхат знаряддям Сталіна" та „Совєти і Об'єднані Нації". Доповідачем був проф. Р. Смаль-Стоцький. 8-го березня проф. Стоцький гостюватиме з докладом на зборах „Клюбу Американських Жінок" у Вотертавн, а 11-го березня промовлятиме в Мілвокі на академії Об'єднаних Чеських Організацій, для вшанування сотної річниці народин Т. Г. Масарика на тему „Т. Г. Масарик і Україна".

4 і 5 БЕРЕЗНЯ З'ЇЗД „САМОПОМОЧІ"

Ню Йорк, 24. лютого. — Головна Управа Організації Українських Іміґрантів „Самопоміч" повідомила, що з'їзд делеґатів цеї організації відбудеться в днях 4 і 5-го березня в Нюарку, Н. Дж. Передз'їздові наради Головної Управи „Самопомочі" відбудуться 3 і 4 березня. Господарем з'їзду буде місцевий відділ „Самопомочі" в Нюарку та місцевий Український Народний Дім при 180 Вилієм Стріт. Програма та подробиці з'їзду будуть своєчасно проголошені в пресі.

ПОЛЬСЬКА АМБАСАДА У ВАШИНҐТОНІ ЗАСТУПАТИМЕ БОЛГАРСЬКІ СПРАВИ

Софія, Болгарія, 24 лютого. Комуно-балгарський уряд проголосив вчора заяву, стверджуючи, мовляв, американське рішення зірвати з цею країною дипломатичні стосунки „не має жадної правної ані моральної бази". Рівночасно повідомлено, що Болгарія в Злучених Державах тепер репрезентуватиме польська амбасада у Вашинґтоні. Швайцарська амбасада в Софії заступатиме американські справи.

МАДЯРЩИНА ДОМАГАЄТЬСЯ РЕДУКЦІЇ АМЕР. І БРИТ. ДИПЛ. ШТАБІВ

Будапешт, 24 лютого. Мадярський комуністичний уряд видвигнув вчора домагання зменшення місцевих американського і британського дипломатичних штабів, в наслідок „виявлень" під час недавного процесу за шпиґунство з участю Воґелера та Сандерса, американського і британського громадян. Першого засуджено на 15 а другого на 13 років ув'язнення. В мадярській ноті, переданій вчора американському і британському посольствам, стверджується, мовляв, кількість персоналу в тих посольствах „перевищує передвоєнний контингент" та що члени цих посольств „беруть активну участь в підривній і шпиґунській роботі", як це мав виявити процес проти Воґелера. Державний департамент у Вашинґтоні докищо відмовився коментувати це мадярське домагання.

УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ В „ТИЖНІ БРАТЕРСТВА"

Ню Йорк, 24 лютого. Українські Американські Ветерани, Пост ч. 7 в Ню Йорку, беруть активну участь в програмі „Тижня Братерства", зорганізованому всіми ветеранськими і громадськими організаціями міста Ню Йорку. З цеї нагоди завтра, в суботу 25-го лютого, відбудеться в Джулія Ричмен Гай Скул при 68-мій Ст. і 3-тій Евеню окрема імпреза, в програмі якої виступлять конґресмени Джекоб К. Джейвитс і Клейтон Повел. Початок імпрези, в програмі якої є теж артистичні виступи, в год. 8-мій ввечорі. Вступ вільний для всіх.

ЛЕЙБУРИСТИ ВЕДУТЬ ПЕРЕД У ВИБОРАХ В АНГЛІЇ

Лондон, 24 лютого. — Урядова досі Партія Лейбуристів в перших підсумках вчорашніх виборів вибилася сильно наперед, здобуваючи вже поверх 60 місць в парляменті більше ніж консерватисти. Радіоповідомлення в год. 9:30 рано нюйорського часу подали такий дотеперішній вислід воборів: Лейбуристи — 187 місць, консерватисти 126 і ліберали 1. Невирішених є ще 311 місць. Комуністи досі не здобули ще ані одного місця. На підставі дотеперішнього висліду заповідається, що лейбуристи здобудуть теж кінцеву перемогу, більшістю около 80 місць. Проте, керована Винстоном Чорчилом Консервативна партія вже виказує „поправку" свого положення в порівнянні з попередніми виборами. Передбачування кінцевого висліду є ще дещо передчасні, бо дотеперішнє обрахування голосів відноситься головно до міських та індустріяльних центрів і консерватисти сподіються, що обрахунок голосування в сільських та аграрних районах ще може поважно поправити їх пропорцію. З важливіших лейбуристських лідерів досі вже були вибрані Ернест Бевин, сер Стаффорд Крипс, Герберт Морисон та сер Гартлі Шокрос, як теж Клеменс Атлі, що в своєму районі здобув аж 12,000 голосів. З дотеперішніх лейбуристських міністрів докищо перепав тільки сер Френк Соскайс. Протягом ночі ще не був відомий вислід виборів в окрузі Винстона Чорчила, натомість його син, Рандолф, що кандидував в Девонпорт, вже перепав. Представники обох головних партій ще „вірять" в свою кінцеву перемогу. Загальну участь у виборах, головно в перших годинах, подається як дуже високу. Перебігові виборів віддається максимальну увагу в країні і закордоном.

МАСОВІ АРЕШТИ МОНАРХІСТІВ В ЕСПАНІЇ.

Мадрид, 24 лютого. — Як уже повідомлено, еспанська поліція в останніх днях перевела масові арешти монархістів, правдоподібно з метою остаточно вкоротити їх активність проти режиму ген. Франка. Між заарештованими мала б бути теж відома зі своїх явних і рішучих виступів проти Франка герцогиня Валенсії. Захоплено одну монархістичну друкарню та велику кількість готових до поширення розкидок. Стверджується, що від деякого часу режим Франка добачує головну загрозу для себе не так з боку лівих елементів і комуністів, як радше з боку монархістів. Останні арешти мали б бути кінцевим намаганням остаточної ліквідації монархістичної опозиції.

ДАНСЬКИЙ МІНІСТЕР ОБВИНУВАЧЕНИЙ ЗА ВИДАЧУ ТАЄМНИХ ДОКУМЕНТІВ КОМУНІСТАМ.

Копенгаґен, Данія, 24 лютого. — Вчора зголосив свою відставку данський міністер юстиції, Нілс Буш-Єнсен, якого в суді обвинувачено за видачу таємних документів місцевим комуністам. Справа виявилася під час процесу проти комуністичної газети за обиду державного прокуратора.

НІМЕЦЬКИЙ БУНДЕСТАҐ УХВАЛИВ ЗАКОН ПРО ЗАКІНЧЕННЯ ДЕНАЦИФІКАЦІЇ.

Бонн, Німеччина, 24 лютого. — Бундестаґ, парлямент Західно-Німецької Федеративної Республіки, прийняв вчора величезною більшістю та в першому читанні законопроєкт про приспішення і закінчення процесу денацифікації, що його вніс представник Вільної Демократичної Партії. Законопроєкт, щоб увійти в силу, вимагає ще трьох читань і опісля затвердження Федеральною Радою. З хвилиною, як він увійшов би остаточно в життя, тоді вже не буде більше денацифікаційних процесів, а всі продовжувані ще судові поступування в тій справі будуть припинені. В Мюнхені вже закрито баварське міністерство денацифікації з огляду на недостачу фондів.

КИПР „ЗАМКНЕНОЮ СПРАВОЮ" ДЛЯ БРИТАНЦІВ.

Нікосія, Кипр, 24 лютого. — У зв'язку з „приватною акцією" греків в справі прилучення острова Кипру до Греції, британський міністер колоній заявив, що ця справа є „замкненою" для Британії. Кипр є під британською адміністрацією та становить важливу морську базу в Середземноморському районі.

СОВЄТИ ЗНОВУ ПРИПИНИЛИ КОМУНІКАЦІЮ З БЕРЛІНОМ.

Берлін, 24 лютого. — Не зважаючи на всі західні протести і свої обіцянки, совєтське управління вчора знову припинило коловий і річковий рух між Берліном і західними зонами, не подаючи ані причин ані жадних вияснень. На перехідному кордонному пункті в Гельмштед задержано поверх сто вантажних автомобілів.

М'КОРМИК З ЕСПАНСЬКИМ РЕСПУБЛІКАНСЬКИМ ПРАПОРОМ В МАДРИДІ.

Мадрид, 24 лютого. — Видавець „Шикаґо Трибюн", полк. Роберт Р. МекКормик, викликав вчора в Мадриді справжню сензацію, як зробив висадку на аеродромі в Мадриді і еспанські офіціяльні представники, що зібрались привітати його, спостерегли на його літаку прапор небішки еспанської республіки. МекКормик стурбовано вияснив це як звичайну помилку. Він є в дорозі до Атен, але завтра матиме ще приватну розмову з ген. Франком.

СОВЄТСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЛІТАК НАД БРИТАНСЬКИМ АЕРОДРОМОМ.

Берлін, 24 лютого. — Вчора вперше від совєтської бльокади Берліна совєтський військовий літак на висоті тільки около 50 ярдів перелетів кілька разів понад британським аеродромом в Гатов і опісля швидко відлетів назад. Причини цеї демонстрації, що хвилево була здержала відлет одного британського пасажирського літака, невідомі.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВІ УГОДОВІ ЗУСИЛЛЯ

Гері Труман, сіра людина з Мізурі, та Иосип Сталін, селянин з Джорджії, мають сьогодні в своїх руках таку силу, якої не мав в цілій людській історії ні один дідичний король, чи який інший володар, але вони обидва, прибравши маєстатичні пози, замкнулись, а ми — „нарід" — ждемо з острахом, який грім потрясе завтра нами...

Такими менш-більш словами хоче колумніст Тамес Л. Стокс заставити президента Трумана до нових переговорів зо Сталіном, виходячи з такого заложення, що як „звичайний американець" міг би цілком певно зговоритись зо „звичайним росіянином", так може зговоритись цілком певно Труман зо Сталіном. Від „імені звичайних людей" він взиває Трумана, щоб президент так поступив, як „нарід" собі цього бажає.

Ми не привязували б великої ваги до того, що пише в дану хвилину той чи другий колумніст, якби не те, що про справу, яку порушив Стокс, не заговорили спершу такі особистості, як Чорчил та Атлі в Англії, а Труман та різні сенатори в Америці. Чорчил аж чотирома наворотами підкресляв продовж виборчої кампанії, що він не бачить ніякої перешкоди, чому не сісти б знов до стола зо Сталіном та переговорювати з ним у справі світового миру в такий спосіб, як це було в воєнному часі. Президент Труман знов пригадав, як то він збирався висилати до Сталіна Винсона, даючи до зрозуміння, що те саме може й тепер повторитись. Сенатор Браєн МекМегон, голова Конґресового комітету атомової енергії, хотів би покінчити зо зброєнням і теж настає на угоду зо Сталіном. Навіть республіканець Геролд Стассен взиває „провідників обидвох потуг" засісти до одного стола і довести до „чесного, тривкого миру".

Це все діється тоді, коли Злученим Державам приходиться зривати з Болгарією дипломатичні зносини і то в таких обставинах, які повинні б довести до війни, коли б міряти їх дипломатичними вимогами давніших часів. Діється це в часі, коли американський уряд не може в нічому помогти американському громадянинові (Робер А. Воґелер), над яким відбувся ганебний комуністичний суд у Будапешті, який — в нормальних обставинах — теж повинен спричинити бодай серіозне напруження дипломатичних зносин Злучених Держав з Угорщиною.

Очевидно, що Болгарія та Угорщина не відграють тут ніякої ролі. Це, що сталося в тих сателітських країнах, сталося тільки на приказ Москви, щоб скомпромітувати демократичні потуги. Ця компромітація стала б ще більшою, коли б відповіддю на це був такий „голос народу", що каже представникам демократичних потуг їхати до Москви, чи якогось другого Потсдаму, і там благати Сталіна, щоб припинив „холодну війну". Московське радіо дуже добре відчуло цю ситуацію. Відповідаючи на зазив Чорчила до нових переговорів і згоди, воно ствердило, що цей зазив є „визнанням банкрутства американсько-британської спілки", яку Чорчил вислав свого часу у своїй промові, виголошеній у Фултон, Мізурі. Так відповів М. Федоров, московський коментатор, на пропозиції Чорчила та американських сенаторів і газетних політичних коментаторів, щоб таки поклонитись великому ханові на Кремлі й ради світового миру знов з ним говорити.

Конфлікт з Болгарією

Провокації комуністичних режимів у відношенні до американських амбасадорів і послів та загалом дипломатичних представників знайшли перший рішучий спротив Злучених Держав у формі відкликання американського дипломатичного посла Доналда Р. Гіта з болгарської столиці та замкнення посольства в тій країні. Дипломатична нота департаменту стейту, вручена завідателеві болгарського посольства у Вашинґтоні, д-рові Петрові Вутову, у вівторок, 21. лютого 1950 р., це вказівка, про що йдеться в таких спорах, які час від часу вибухають між Злученими Державами і комуністичними режимами, що стоять під наказами з Москви.

Нота пригадує, що ще 19-го січня болгарський уряд зажадав від вашинґтонського уряду відкликання американського посла, називаючи його „немилою особою" тому, що нібито він був у порозумінні з Траїчом Костовом і іншими болгарськими „зрадниками" і так став осередком змови для скинення комуністичного режиму в Болгарії. Тому, що цей закид не був правдивий, американський уряд прийшов до висновку, що акція звернена проти Гіта не є проти його особи, а проти існування американського посольства в Софії і тому департамент стейту вислав вже 20 січня відповідь, в якій загрозив, що замкне посольство у Софії, якщо болгарський уряд буде обстоювати своє домагання. Болгарія не дала відповіди впродовж чотирьох тижнів і тому Америка пригадала їй на її обовязок 16. лютого. Коли й на цю пригадку Болгарія не відповіла, Злучені Держави прийшли до переконання, що Болгарія не хоче загалом придержуватися дипломатичних правил і тому департамент стейту рішив виконати загрозу, висловлену в ноті з 20 січня.

У ноті, врученій д-рові Вутову, американський уряд вичислив цілу низку причин, чому відкликаючи посла закриває теж і само посольство в Софії. Головною причиною є поведінка болгарського уряду супроти Гіта, як голови посольства, дальше супроти урядовців посольства і службовиків-болгарів, яких болгарський уряд просто „зліквідував" за те, що вони пішли на працю до американського посла. Проти урядників посольства болгарський уряд переводив постійно кампанію очорнювання, закидаючи їм всілякі неймовірні затії.

Специяльно підкреслив американський уряд поведінку болгарського уряду супроти двох болгарських військовиків, а це лейтнанта Иосипа Дімітрова й Драґана Пеєва, які на підставі договору про примиря з 28. жовтня 1944 р. вели переговори з американським посольством і постачали американцям харчів. За це болгарський уряд засудив тайно обох своїх урядовців і вони щезли. Це вказує, що болгарський комуністичний режим хоче стероризувати не тільки болгарів, але й американців, щоб вони не важилися навіть урядово говорити з болгарськими представниками і це робить втримування американського посольства безцільним. Крім того пригадує американська нота на неправне арештування болгарської служби в домі американського посольського аташе, як теж на арештування й пізніше ліквідування інших осіб, які мали щось до діла з членами американського посольства, між ін. болгарського перекладчика Івана Секулова.

Микола Чубатий.

Пять літ „Українського Квартальника"

II.

Куди розходиться „Український Квартальник".

Територіяльно Український Квартальник дістається до всіх країн світу, в першу чергу до країн по цей бік залізної куртини. Все таки кілька примірників його передістається і поза залізну куртину. Український Квартальник пренумерує Центральна Бібліотека Совєтської Академії Наук в Москві та щорічно правильно платить пренумерату через одну із американських публіцистичних агенцій.

Український Квартальник найбільше розходиться в Америці, біля 1,000 примірників, а поза Америкою біля 500. Дістають його закордонні уряди всіх держав на світі, а кромі того деякі визначніші пресові органи в Південній Африці, в Австралії та в Новій Зеляндії, де теж маємо двох читачів. В Европі найбільше примірників йде до Англії, а позатим дістають Квартальник важніщі бібліотеки Франції, Німеччини, Італії, Еспанії, Бельгії та Голяндії.

По Злучених Державах найбільше примірників Квартальника йде до Канади (біля 200). Майже по половині дістають там квартальник канадійські українці та канадійські наукові, державні установи й бібліотеки.

Хто читає Квартальник в Америці? Очевидно, що УККомітетові найбільше залежить на цім, щоб дібратися з поважною інформацією про Україну до тої провідної верстви Америки, що має вплив на американську закордонну політику. Тому проломити мур упередження до України серед тих впливових кол стало найважнішим завданням Квартальника. Відомо, що на терені Америки від десяток літ працювала пропаганда неприхильна для справи визволення України, так російська як теж польська.

Тому й Український Квартальник поставив собі завдання дібратися саме до тих кол. Вже в часі війни Квартальник діставала приватна рада през. Рузвелта, охрещена в Америці „мозком довіренників" президента. Квартальник діставали всі сенатори, бо відомо, що в Америці закордонна політика це в першу чергу домена сенату, а не палати репрезентантів. Діставали його також важніші агенції федерального уряду, спершу даром, а згодом зачали вони одна по одній сами пренумерувати наш журнал, зокрема агенції департаменту стейту та департаменту оборони.

Український Квартальник діставали також визначніші конґресмени, зокрема члени Комісії Закордонних Справ. До ґубернаторів стейтів теж доходила наша публікація. Вже від першого випуску Квартальник стали діставати всі редакції великої метрополітальної нюйорської преси, яка має великий вплив на вироблювання політичної опінії.

Діставали наш журнал всі важніші пресові колюмністи, радіокоментатори, автори політичних творів та визначніші професори університетів. Нашу публікацію надсилаємо також до бібліотек великих американських університетів, з яких деякі стали вже сами пренумерувати Квартальник як бажане видавництво.

Український Квартальник дістають великі американські державні та публичні бібліотеки, як Бібліотека Американського Конґресу в Вашинґтоні та Публична Бібліотека Ню Йорку. Провінціональні публичні бібліотеки та бібліотеки провінціональних каледжів дістають журнал тільки тоді, коли місцеві громадяни українці про це подбали та для бібліотеки свого міста Український Квартальник запренумерували.

Відгомін праці „Українського Квартальника".

Остає найважніше питання, який відгомін мав Квартальник серед того англосаського світу, для якого його видається. Було б наївністю думати, що впродовж пяти літ це одно видавництво було в силі перебороти американську впливо-

(Докінчення на стор. 3-тій)

Ясно поставлена проблема

Совєтський „натиск на Схід" в Азії викликав відомі заяви керманичів закордонної політики Злучених Держав Америки щодо вільности і самостійности азійських народів, з осудом московського та всякого іншого імперіялізму. Просто, ясно і рішучо перестерігають американські державні мужі народи Азії перед небезпекою московського імперіялізму і зазначують, що Злучені Держави Америки не хочуть накидати своєї волі нікому, навпаки, бажають, щоб кожен народ був незалежним господарем на своїй землі.

З боку американського це не тільки пропагандивний крок: політика З. Д. Америки противилась фактично імперіялістичним зазіханням різних великодержав: Німеччини, Японії та ін. Своїм колоніям (напр. Филипинам) Америка дала незалежність.

Також Совєтська Москва йде в Азію під кличами „визволення народів". Поки азійські народи були під чужим пануванням, — цим Москва могла здобувати для себе прихильників серед колоніяльних націй. Після Другої Світової Війни народи Азії здобули незалежність. Клич національної свободи вже не має в руках Москви тої сили, що раніше. Комінформ звертає більшу увагу тепер на роздування клясових противенств серед азійських націй, щоб через це привести комуністичні партії до влади в країнах Азії. В Китаї Москві пощастило здобути великі впливи через комуністичний режим Мао-Це-Тунґа, вихованого в Москві. Другий московський вихованець Го-Чі-Мінг — діє в Вієт-Намі проти Франції та прихильного до Західних демократій режиму Бао.

Коли прикласти засади американської політики до народів европейських, то тут зустрічаємо деякі суперечності, порівняно з ясною виразною лінією в Азії. Ще зовсім недавно в Америці дивилися на Совєтський Союз як на цілість, мовляв там живе „російський народ". Ще й досі серед впливових американських політиків популярна є думка — „федерації" народів теперішнього Совєтського Союзу після упадку комуністичного режиму. Окрім того, зявляються незрідка голоси про відновлення Польщі з кордонами перед війною 1939 року. Польська і чеська пропаганда використовують настрої американців, ворожі до російського імперіялізму: поляки і чехи хотіли б відновити свої „історичні права" на українській землі — Галичину, Волинь і Карпатську Україну.

З боку українського на полі міжнародної припаганди діється дуже мало. Проте шлях для нашої протиакції зовсім простий. Супроти російських проєктів „федерації" ставимо засаду незалежности. Тепер визначні американські дослідники і політики стверджують, що московський большевизм продовжує традицію російського імперіялізму і що загроза від цього імперіялізму для інших націй не мине і з упадком комуністичного режиму в Росії.

Щодо „історичних прав" Польщі, Румунії, Чехословаччини та Угорщини на українські території, то нашу відповідь світ зрозуміє, коли будемо покликатися на ліквідацію імперіялізму в Азії. Якщо Бурма, Індонезія та інші країни Азії, з на 95% неграмотною людністю, одержали державні права (головно, під натиском Америки), то яким правом може претендувати Росія, Польща та інші сусіди до України на панування над українським народом? І далі: як можуть народи, поневолені тепер Совєтською Росією шукати свободи і справедливости для себе, коли вони (чи їх представники) без сорому і логіки готові накинути свою владу іншим своїм сусідам; в даному разі українцям та білорусинам?

Наша оборона перед московським імперіялізмом та іншими, мусить бути рішучо, організована, проста і розумна. В своїх стремліннях до свободи знайдемо симпатії в світі, якщо будемо мати виразну і ясну лінію: **хочемо перемоги засад демократії в народах і між народами.** А це мусить виключати всякий імперіялізм і панування одного народу над іншими. Тоді пан Керенський, що вітає державну незалежність народів Азії, але Україні відмовляє права на самостійність, та польські патріоти, що мріють про „Львів і Вильну" — будуть в очах цивілізованого світу смішними фігурами.

К. П.

24)

— Там усе в порядку, — не подумаєте ж хіба, що я грався б життям дівчини?!

— Як так, то все добре! Будете такі ласкаві піти цією стежкою, — і він показав Жученкові напрям, куди стежка окружала цілу площину. На перехід тудою до дому огородника, звідкіля розбігався вузол інших доріжок, треба було двічі стільки часу, як ідучи прямо від печери.

Сказавши це, незнайомий чемно вклонився і, не поспішаючи, пішов своєю короткою дорогою, Жученко ж подався своєю, вийшов він на головну паркову дорогу і — пішов додому.

Проте, коли б він був не так спішив, був би свідком цікавої сцени!

Як тільки обидва мужчини розійшлися, після короткої зустрічі і розмови, яка не звернула нічиєї уваги, стрімкою стежкою згори, з-за живоплоту, вибігла якась жінка і подалася за мужчиною з течкою. На закруті стала вже видна хата огородника, а вона все йшла за ним услід. Прохожих у тих місцях було ще більше. День клонився до спаду і багато міщухів вийшло подихати зеленню після гарячого дня.

Нежданно жінка, піддавши кроку, наблизилася до незнайомого зовсім близько і, зайшовши збоку, схопила і шарпнула течку. Нападений простяг, було руки, щоб відборонити її, але станув з вирячeними очима.

— То ти, Марто!? — пролебедів, наче не своїми устами.

У відповідь Марта замахнулася парасолькою і, наділі, оперіщила Борисова — бо це він був! — по голові. Капелюх злетів на землю і Борисов стояв ні в цих ні в тих.

Діти, що бігали навколо, поприставали з цікавістю. З лавок повернулися до Марти й Борисова ласі на авантюру погляди, почулися і смішки та перешіптування. Кілька прохожих поспішно підійшли ближче, щоб, у разі чого, встрягти й собі до суперечки або розборонити закукурічених.

Борисову було це не на руку.

— Віддай течку! — прошипів він з злістю, простягаючи знову руку.

— На, маєш! — і в відповідь новий удар парасолькою оперезав його по голові. — Лайдаку, — і то ти! А я давно підозрівала, що ти щось там снуєш! Одружитися захотів?! Дивіться на нього!

Марта, звичайно спокійна, тепер стояла перед ним розлютована люттю подразненої в своїх почуттях самиці.

Колесо прохожих навколо них затіснилося. Два поліцисти, що відпочивали після служби оддалік на лавці, зірвали і кинулися до збіговища.

— Прошу сказати тій пані віддати мою течку, промовив до них Борисов. — Вирвала мені з рук, — я її не знаю!

— Не знаєш мене?! — Марта знову, замахнулася парасолькою, але її стримали.

— Що там у течці? — допитували поліцисти, ставши між ними?

— Мої речі, — гарячився Борисов. — Хай негайно віддасть! Мої!

— Які речі? Ану скажи, — натискала на нього роз'ярена Марта. — Панове, — звернулася вона до поліцистів і публіки, — там є всередині коперта. Хай він скаже, якої вона барви, то зараз йому все віддам!

Борисов завагався.

— Біла, — сказав він навгад.

— Біла? — Марта з тріумфом розкрила течку і витягла зелену коперту. — Я тобі дам білу! — і вона знов замахнулася парасолькою.

— Подружна сварка... Підпив собі! — почулося з кількох сторін.

Поліцисти стояли хвилину безрадні.

— Підете з нами на поліційний комісаріят, — сказав до Борисова один з поліцистів, видко, старший. — А пані течку може забрати і прошу в нас, зголоситися, якщо пані має які претенсії.

Борисов шарпнувся, але обидва поліцисти вхопили його попід руки і повели вдолину, до міста. Марта стояла ще хвилину, окидуючи публіку переможним поглядом і вкінці пішла й собі. Подалася до дому Жученка. Застала його, як ходив по робітні. Побачивши в її руках течку, онімів.

— Ось ваша течка, я відібрала, — простягла йому Марта течку. — Ото лайдак! Хто б то сподівався!

Але Жученко пополотнів.

— Що ви, Марто, наробили! скрикнув він. — Таж Ганку уб'ють!

Марта наче щойно тепер зрозуміла, що вона наробила, і сльози показалися їй в очах.

— Той лайдак! Коли ж бо я не могла себе стримати, як побачила, що це він пустився на таке діло! — І вона розповіла вриваними фразами про те, як Борисов обіцяв їй одружитися з нею, але, видко, це була, тільки хитрість з його боку, щоб бути близько неї і, в той спосіб, бути й у курсі всіх справ винаходу.

— А я йому все розповідала, як рідному!.. Каялася, заливаючись слізми, Марта.

Нежданo вона стишилась:

— Якщо панна Ганка десь має бути, то хіба в тому домі на Вербовій вулиці ч. 7, де він мешкав. Біжім туди!

— Їдемо, — скрикнув Жученко, бачучи, що таки немає іншої ради і що треба щось робити.

Вони кинулися прожогом до дверей, як за ними озвався дзвінок. Це був Селецький.

— Що там, як пішло? — спитав він.

Намагаючись говорити якнайстисліше, Жученко оповів йому, що сталося.

— Як можна було так, — почувся поденервований голос Селецького, — готова дівчина пропасти! БіднаГанка, — що ж тепер буде?!

Їдемо тепер на Вербову 7, може там знайдемо її. Марта каже, що там мешкав Борисов...

— Що? На Вербову? Я туди зараз також приїду! А течка де?

— Течка? Є в робітні, все в порядку, — вдіповів Жученко, який про всі речі на світі, окрім Ганки, здавалося, забув.

Жученко відклав слухавку і спішно збіг з Мартою вниз. У хвіртці пропустили двох робітників, що вносили, зняту з воза скриньку. Жученко кинув оком нанапис: „Хемічні заведення Метан".

— Хай покладуть скриньку поки що в коридорі, — доручив він Матвієвій, що стояла, здивована таким його поспіхом, і вибіг на вулицю. Йшли швидко вниз, аж на розі зустріли таксі і казали гнати з усіх сил на Вербову.

Д-р Володимир Галан.

До питання організації та правної охорони фармерських робітників

Справа українських робітників на фармах в Зл. Державах не сходить зі сторінок преси та з денного порядку нарад різних установ. Воно й слушно, бо це справа все ще гостро актуальна, а тому, що транспорти з новими іміґрантами приходять далі і безробіття по містах зростає, то й питання праці для наших людей по фармах і всього, що з поняттям праці зв'язане, буде й далі актуальне. Однак, сам уже факт, що стільки про цю справу дебатується, повинен вказувати, що вона не зовсім така проста, яку можна б розв'язати легко і просто, та що треба розглядати її під різними аспектами.

Не підлягає ніякому сумніву і ніхто з нас ніколи не перечив та не перечить, що на деяких фармах наших людей використовували і далі використовують. І це діється не тільки в стейті Мериленд. Що більше: умовини у стейті Мериленд є ще назагал добрі у порівнанні з умовинами у декотрих південних стейтах, головно на плянтаціях бавовни. І мабуть ніхто не знає стільки яскравих випадків надуживання праці людини та легковаження собі прав працюючої людини, як керівник переселенської акції ЗУАДК-ту. Адже дійшло до того, що сама ДП Комісія у Вашингтоні перестала приймати ашуранси до деяких стейтів, таксамо, як стейтова Комісія у Мериленді перестала висилати робітників на деякі фарми.

Але коли хтось думає, що зі створення комісії правної охорони при ЗУАДК, яка мала б своїм спеціяльним завданням провірювати випадки скарг, лихо буде направлене, то це груба помилка. Безумовно, така комісія мала би величезне поле для праці і її повстання можна би привітати, як поступ у ділянці соціяльної організації нової іміґрації. Але ця комісія відразу стане перед тією найбільшою трудністю, перед якою стоїть ЗУАДК від самого початку поселювання новоприїзжих на фармах. Наших людей використовують, це правда, але теж правда, що наші люди, назагал, не завжди знають, **як скаржитись і правуватись.** Найбільша скількість одержуваних скарг — це загальники, часто з виразним застереженням, щоби не називати імени автора та не покликуватися на нього. Як же в такому випадку можливо провірювати скаргу?! Як ви можете звернути увагу стейтової комісії праці на такого-то фармера й такого-то робітника на його фармі, або безпосередньо інтервенювати у фармера, коли не можете поставити йому до очей робітника з його зізнаннями?! Ще менше можна покликуватися на факти фармерської несправедливости — на таких зборах, як недавні у Аннаполіс, коли не можете орудувати конкретними прізвищами, зізнаннями, датами й фактами. А від таких зізнань наші люди, хоч як вони скаржаться, відмовляються. Очевидно, що вони бояться втратити працю, але наш досвід навчив нас теж ставитися обережно до скарг, які інколи бувають страшенне переяскравлені: і тому, свідомі свого переяскравлювання, самі робітники не завжди хочуть своєї скарги скріпити своїм підписом, а ми не можемо загальникових і не скріплених підписом та непровірених скарг приймати відразу за добру монету та орудувати ними, як матеріялом проти фармерів. Найкращий і дуже характеристичний приклад тієї системи зголошувати скаргу загальниково й анонімово подають самі два дописувачі рубрики „Голосу Читачів" у „Свободі" з 16. цм.: обидва вони підписалися тільки ініціялами і про всі випадки сумних умовин праці й життя на фармах писали тільки загальниково, без подання **прізвища робітника, фарми, імени фармера, часу затруднення.** Ніхто з ЗУАДК-ту не твердить, що не треба і не можна би провірювати також тих випадків скарг, коли автор скарги, український робітник, боїться назверх виступати. Але твердимо, що це справа складна, вимагає великого апарату, поважних коштів, сітки власних мужів довіря на місцях, а при великому розкиненні фарм на велетенських просторах і при освяченому американському праві недоторканости терену фарми й дому кожного власника, така провірка страшенне важка, якщо взагалі можлива.

Спеціяльно у стейті Мериленд довший час був затруднений у стейтовій комісії праці в Балтимор службовик-українець, завданням якого було розглядати і провірювати скарги українських робітників. Він був огірчений тим, що наші люди не вміли відрізнювати справи дійсного покривдження від дрібниць, наслідком чого мав такі неприємності, що зрікся свого становища. Було багато таких випадків (і все ще трапляються), що заки можна було справу провірити, даний робітник, не чекаючи висліду своєї скарги й обіцяної йому інтервенції, виїхав із фарми. Є теж річчю нотерійно відомою, що наші люди втікають із фарм не тільки тому, що їм ведеться там матеріяльно зле і що є використовувані, що праця для них заважка й платня замала чи харч запоганий, — а тому, що тягне їх до великих міст на американському Сході „туга за гуртом", або просто — віднайшлись у місті свояки, приятелі й знайомі, які намовили фармерського робітника перенестись до міста. Очевидно, що така втеча з фарм найбільш огірчує фармерів та відстрашує їх — спроваджувати собі нового українського робітника. Коли тепер стейт Висканзин зголосив запотребування на 600 фармерських родин із застереженням, щоб **не** було між ними українців, то може дехто зпоміж нас скаже „слава Богу". Але керівники нашої переселенчої акції не можуть так казати і мусять відчувати це, як болючий удар, і для переселенчої справи і національного престижу. І ми могли б напевне дістати на цих 600 родин найменше половину місць і спровадити округло 1,000 осіб, як би не поведінка перших 20-ти українських родин, що поїхали до того стейту на фарми і з яких на другий місяць залишилося там заледви — 3 родини! Причини тієї втечі могли бути прикрі, але наслідки ще прикріші.

І тут є той другий бік справи, що його автори згаданих двох дописів у „Свободі" з 16. цм., зовсім не торкаються. Вони говорять **тільки** про потребу правної охорони робітника, підходючи до цієї справи — як ми вже вказали — однобічно й поверховно. А ми **мусимо** дбати також за джерела нових ашурансів для наших людей у Німеччині. А тому, що вся українська прилюдна опінія стоїть на становищі, що треба докладати **всіх** зусиль і використовувати всі можливості, щоб спроваджувати якнайбільше наших людей, то й наша поведінка у цій справі мусить бути обережна й не може вестись так, щоб відштовхувати охочих дати нам ашуранси та відрізувати собі джерела будьякої праці й приміщення для новоприїзжих. Вкажу на дуже повчальний приклад поведінки інших націй: Ось останній офіційний виказ осіб, що прийдуть найближчими кораблями, повний балтійців і поляків, що їдуть масово на фарми (плянтації) до стейтів Міссісіпі і Мізури. **Ми** дуже неохоче висилаємо туди наших людей і не робимо заходів дістати туди багато ашурансів. Зате балтійці і поляки не мають таких скрупулів, — вони теж негайно „вскакують" на опорожнені нами місця. Бо виходять з того засновку, що ми його маємо у підході до **поганих** місць праці у Мериленді й інших стейтах: що хоч у першій стадії свого перебування в Америці нашим людям важко, хоч їх використовують, хоч їм гірко, проте всеодно це минеться і вони таки заживуть тут ще краще, як могли би зажити в будькотрій іншій країні переселення.

Це не значить, що не треба правної охорони, що не треба заступатися за наших людей на фармах. Це не значить теж, що не треба їх організувати. Але здається, що покищо творити професійну організацію українських фармерських робітників — таки завчасно. Це надто поважна справа, щоб підходити до неї без обміркування всіх можливостей реалізації такого задуму і всіх можливих наслідків. Сама ідея дуже добра і безумовно прийдеться її реалізувати, але покищо, коли переселенська акція є ще в повному ході і коли всі ми ждемо нового закону, який принесе нові можливості щодо квоти іміґрантів, але й нові трудноці у спроваджуванні наших людей з Европи, треба з реалізацією цього пляну ще підождати.

Питання опіки над новоприїзжими на американському терені є тісно пов'язане з питанням спроваджування дальших українських іміґрантів і відмежувати цих двох справ неможливо: вони належать до одного великого комплексу переселенської і поселенської проблеми, яка має різні аспекти. ЗУАДК є свідомий того, що для розв'язання цієї проблеми потрібне **ціле** українське громадянство, потрібна гармонійна й льояльна співпраця **всіх** зорганізованих клітин громадянства.

П'ять літ „Українського Квартальника"

(Докінчення зі стор. 2-гої).

ву опінію десятками літ годовану протиукраїнською пропагандою. Тим ідеальним осягом ще похвалитися не можемо, одначе ми можемо з цілою певністю ствердити, що поміж іншими чинниками корисними для української справи, Квартальник в поважній мірі причинився до того, що мур проросійської думки серед американців нині поважно подіравлений, а протиукраїнське наставлення припинене.

Під впливом Квартальника багато американських поважних журналістів та авторів доброї волі (а таких є більшість) зачинають ревідувати свої погляди та узгляднити також українську точку видження на справи східної Европи. Відомий нюйорський ліберал та журналіст, Юджін Лайонс, недавно прихильник единої неділимої Росії, в листі до редакції сам стверджує потребу ревізії своїх поглядів на східну Европу.

Автор знаменитої книжки „Надходячий Упадок Большевизму" проф. Бирнгем, ще в попереднім своїм сильно протибольшевицькім творі зовсім не брав під увагу сили українського чинника. Критикований Квартальником та завдяки приватним зносинам з проф. Добрянським в останнім цитованім творі він ставить український нарід на першому місці як союзника Америки в поваленні большевизму.

Автор фундаментального твору про творців російського большевизму: „Три, які зробили революцію" Бертрам Вольфе прямо за Квартальником цитує різниці, що існують поміж свободолюбним українським народом та росіянами, звиклими до автократії.

В приватній розмові один із професорів Колумбійського університету, людина впливова, бо дорадник американського закордонного уряду в часі війни, в розмові з редактором Квартальника прямо заявив, що щойно Квартальник дав американським інтелектуалам широке підложа української справи.

Проф. КіркОнел, президент одного із канадійських університетів, в листі до редакції пише, що „Квартальник високо поставив авторитет українського народу на цім континенті".

Вплив Квартальника нині помітний на практичних політиках Америки. Дві великі статті з Квартальника на внесення двох членів Американського Конґресу були вцілості передруковані в офіціяльних протоколах Американського Конґресу на доказ переслідування українського народу червоною Москвою.

Бувший сенатор Волш, голова морської комісії американського сенату, в листі до редакції пише, що „Квартальник має багато інтересного матеріялу, який він при спосібности використає в сенаті". А другий бувший сенатор Буртон, іменований президентом членом Найвищого Суду Злучених Держав при нагоді зміни своєї адреси просить присилати йому відтепер Квартальник до Найвищого Суду, бо „у ньому він находить багато інтересних для себе справ".

Ми навели тільки частину тих голосів, які ми зареєстрували в редакційній теці Квартальника; є їх очевидно далеко більше. Важне, що з існуванням Українського Квартальника стають вже рахуватися американсько - російські автори та вже щораз рідше стрічається давне, загальне, виразно протиукраїнське наставлення хочби з огляду на американську публичну опінію.

„Український Квартальник" та громадянство.

Кінчаючи оцю інформативну статтю про Український Квартальник з нагоди його пятиліття ми з прикрістю мусимо ствердити, що ця публікація, на жаль, далеко не находить того зрозуміння серед американських українців, на яке заслужила. На еміґрації в Европі приняття цеї публікації було, назагал, прихильне, деколи навіть ентузіястичне. Одначе в Америці та в Канаді сотні інтелігентів американського уродження або виховання не пренумерують того видавництва, що відповідає вповні вимогам інтелігента.

На жаль і американсько-українська молодь мало цікавиться тим видавництвом, що в силі дати їй мало не повний образ теперішної України з-під пера компетентних авторів. Американсько - українські батьки мають знамениту лектуру, яку вони повинні вложити в руки своїх дітей, коли хотять, щоб вони Україною інтересувалися та її полюбили.

Вкінці ціле американсько-українське громадянство, а не тільки малий гурт бизнесменів, повинен взяти Квартальник за свою справу та його матеріяльно поперти. Зокрема вони мають змогу легко тепер ширити правду про Україну між своїми американськими приятелями. Кожен Народний Дім повинен запренумерувати Квартальник для своєї клюбової читальні. Кожне товариство повинно взяти собі за амбіцію запренумерувати Квартальник для місцевої публичної бібліотеки чи для бібліотеки місцевого каледжу. Це був би найкращий дарунок для Квартальника в пятий рік його існування.

(Кінець).

Величаве віче української молоді Філаделфії

В дні 12 лютня ц. р. українська молодь Филаделфії масовою і зорганізованою участю у святочнім вічу відзначила память 32-их роковин геройських Крут, цего першого збройного бою проти північного напасника — большевицької Росії.

Метою віча було дати почин до об'єднання всеї української молоді (тут родженої і нової зі скитальщини) до спільної праці за найвижчу національну ціль.

Віче підготовив Комітет Об'єднаних Обганізацій Молоді Филаделфії під проводом Івана Поритка, який й вічем проводив. Дальше до президії віча входили: о. Данильчук і д-р Прончак (Ліга української католицької молоді) Ірина Кравців і Олександер Бережницький (Пласт), Надія Недільська і Тарас Бурий (СУМА), Володимир Татомир і д-р Ценко (молодь згуртована при Т-ві „Самопоміч").

Доповіді виголосили: Богдан Кравців „Крути", Ярослав Мадай „Українська молодь на чужині", д-р Прончак „Українська молодь на нових позиціях" (в англійській мові) і Яр Славутич заклик до молоді „Ставаймо у зорганізовані лави". — Дальше на вічу промовляли: Іван Кедрин (Об'єднання бувших вояків українців), Вологанський (Т-во Гетманців), Омельченко (Центральне Бюро СУМА), Василь Титанич — (ОЧЕС), о. Данильчук (Ліга УКМА), д-р Ісаїв (Пласт), Тарас Бурий (Осередок СУМА), Богдан Поритко (УСК), і інж. Татомир („Самопоміч".)

Віче, при виповненій салі молоддю і представниками старшого громадянства пройшло успішно і намічену ціль осягнуло.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАС ГЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Коляда на переселенчі потреби.

З ініціявити Ліги Американців Українського Походження місцевий Осередок Спілки Української Молоді перевів коляду на переселенчі потреби в Шікаго. До диспозиції колядників віддали безкорисно свої авта п. Дужанський, д-р Смук і п. Забіяк. Хор СУМА виступив рівнож з програмою в радіо на Новий Рік. Відспівані колядки як і рецитація вірша „Свят Вечір" Б. Лепкого не одного українця зворушили до сліз.

Слід побажати хорові СУМА під дириг. пр. Дуба успіху в так корисній роботі, а всім щедрим жертводавцям українське Спасибі. Коляда принесла $424.50.

В. Д.

ГОДСОН, Н. Й.

Коляда.

У звіті ЗУАДК („Свобода", ч. 26) про збірку з коляди в нашій громаді, яку переслала п. Филипина Бородієвич в сумі $25, має бути, що пожертви зложили: Бородієвичі $10; Сиротюки $8; Гумовська $2; Озимчук $2; Лисогір $1; д-р Подюк $1; Химич $1.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Хор „Боян".

Український Хор „Боян" в Ню Йорку оголошує набір співачок-співаків, що бажають вступити в члени Хору. Просимо зголошуватись у секретаря Хору перед кожною пробою що суботи від год. 8.30 до 10, вечерами, а в неділі від год. 12 до 1:30, в домівці при 217-219 Іст 6 вул. (школа св. Юра), другий поверх, кімната 303.

Управа Хору.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Свято Державности і Соборности.

У вечірні години 29 січня в церковній залі української православної парафії в Нюарку зібралася численна громада, щоб відсвяткувати пропамятні Дні 22 січня 1918 і 1919 років. Це свято державної Самостійности і Соборности України відкрив короткою промовою О. Д. Савка. Палко і змістовно говорив своє вступне слово редактор Яків Ємець, який показав нерозривність національно - визвольної боротьби українського народу аж до сучасних днів. Яскравий і захоплюючий реферат зворушливо виголосив поет Микола Щербак, який відтворив перед слухачами незабутні й хвилюючі січневі дні, коли в Киеві на Софійському майдані проголошено об'єднання всіх земель України, та як пізніше герої-юнаки під Крутами показали свою лицарську поставу в боротьбі з червоним наїзником.

У мистецькій частині виступив хор під керуванням диригента п. П. Букати. П-на Клявдія Криворучко майстерно віддеклямувала вірш Лесі Українки „І ти колись боролась як Ізраїль", а панна Раїса Дідів виконала три сольоспіви.

З задоволенням присутні слухали виступи дітей, а на прикінці дивилися на поставу сценічного образка „Україна", виконану драматичним гуртком при У. А. П. Ц. День проголошення Самостійности і Соборности України громада при церкві Господного Вознесіння в Нюарку відсяткувала з великим піднесенням.

Ольга Петренко.

АСТОРІЯ, Л. АЙ.

Коляда на народні цілі.

Братство св. О. Николая, від. 5. УНС, ухвалило на річних зборах, щоб цього року піти колядувати і всю коляду дати на народні цілі. До коляди зголосились по більшій части нові імігранти, за що їм належиться признання. Імена колядників: обоє Скиби, обоє Марко, Сидор, Кривень, Дайсак. З нових імігрантів зголосились: Шкопяк, Кухарський, П. Левенец, Н. Левенец, Галатин, Новіцький, Марко і другі, імен яких докладно не знаю.

Коляду зложили такі громадяни:

По $5: Загоруйко, Дума, Антонишин, Петрина, Сидор, Климишин, Левенець, п-ні Середа, Кривень, Гула, Борис, Дячук, Левицький, Заровенний, Підгірний, Череватюк, Зарічна; по $4: Домерецький і Чемеринський; по $3: Барнич, Драла, Періг, Кубарик, Демчук, Василик, Ліщак, Литвин, Гуменчук, Василик, Боковський, Скиба, Пишняк, Швед, Семусь, Любка, Командо, Василик, Бодак, Бреславський; по $2: Галан, В. Врублевський, Стоколоса, Підгірна, Стадник, Пишняк, Кубин, Табака, Мартин, Марко, Гарлов, Гладкий, Питяк, Соловський, Провода, Бурдига, Чайка, Н. Микитин, Т. Микитин, Гаврилець, Стирановський, Ігнат, С. Фігурський, Васильків, Атаманчук, Гурин, Борух, Лазорчик, Буґера, Олійник, Михлів, Басараб, Кухарський, Микитин; по $1: Якимів, Галатин, Луськів, М. Галан, Персин, Ґебя, Огірок, Зуськи, Гринишин, Грицишин, Дайсак, Задорожний, Опришко, Комар, Сененько, Дацишин, Шкопяк, Новицький, Басараб, Войтехівський.

Разом заколядовано $244, а по волі жертводавців вислано на такі цілі: $164 до ЗУАДК у Филаделфії, $25 до Стемфорд на руки Преосв. Сенишина, і $50 на руки УККомітеду. $5 знаходяться в касі, де призбирається більша сума і вишлеться як Національний даток до Українського Конґресового Комітету. Всім жертводавцям щира подяка, і колядникам за їх труд.

Іван Сидор.

САЙМИНГТОН НАЗИВАЄ РОСІЮ СИЛЬНІШОЮ НІЖ ВСІ ЧЛЕНИ АТЛАНТИЙСЬКОГО ПАКТУ

Ню Гейвин, Конн. — У промові до колишніх випусників університету Ейл, секретар повітряних сил В. Стюарт Саймингтон обговорив потребу збройної сили Америки. При цій нагоді він сказав, що збройні сили Росії, а це в повітряних силах і субмаринах, є більші ніж усі скомбіновані воєнні сили держав, які приступили до Північно - Атлантійського Оборонного Пакту.

СЕН. ТАЙДІНГС ЗА КОНТРОЛЮ ВСІХ РОДІВ ЗБРОЇ

Сенатор Милард Е. Тайдінгс вийшов з домаганням, щоб Злучені Держави відтягнули свою оферту міжнародної контролі атомової енергії з Організації Обєднаних Держав, доки О.Д. не переведуть розброєння всіх країн. Сен. Тайдінгс остерігає, що Росія може втягнути Злучені Держави в засідку, коли згодиться на розброєння в ділянці атомової сили, бо тут Америка має вищість, а потім відмовиться від розброєння в інших ділянках зброї, яких тепер Росія перевищає світ.

ПОСІДАННЯ АТОМОВОЇ БОМБИ РОСІЄЮ УДРУДНЮЄ ПЛЯН МАРШАЛА

Секретар стейту Дін Ачесон виявив перед сенатською комісією закордонних відносин трудноші, які приходять у переговорах для відновни Пляну Маршала на наступний рік з того, що Росія має тепер атомову бомбу. „Уяске посилення російської військової сили є важним чинником у відбудові Европи", сказав Ачесон. Адміністрація домагається призначити кругло три білйони долярів на третій рік діяння Пляну Маршала в Европі. Коли зійшла мова на допомогу для південно-східної Азії, Ачесон заявив, що в тих околицях не буде доцільний своєрідний Плян Маршала, тільки потрібна допомога в іншому виді. На всякий випадок ініціятива мае\і вийти від інтересованих урядів тамошніх країн.

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Ґрілі" до порту в Ню Йорку, дня 28-го лютого:

Бариляк Тома, Софія, Богдан, Наталія, Ігор, Ірина; Бортник Іван, Ольга, Богдан, Надія, Галина, Марія; Цибряк Іван; Цимбрила Володимир; Діденко Григорій; Гелосинський Маркиль, Ніна, Олександра, Юрій; Голик Ізидор; Горбовий Стефан, Софія, Анна; Яцишин Олена, Клепарчук Лідія; Кукіш Петро, Марія, Володислав; Лісовська Марія; Лобас Олекса, Марія; Мацьків Теофіль; Михальчук Володимир, Ярослава, Михайло; Островський Іван, Галина, Морішен, Ірмгард, Еріка, Іван; Попчук Андрій, Анна, Ігор, Микола; Шавала Дарія; Стельмащук Юрко, Марія, Галина; Задерай Яків, Ольга; Зеленюк Стефан, Магдалина, Петро; Богатюк Теодор, Ольга, Ольга; Дворян Микола, Стефанія, Ігор; Луппо Антоніна; Маріяш Іван, Марія, Ігор, Ірина; Нижник Мирон, Анна, Микола, Станислав; Патруляк Володимир, Катерина, Юрій; Шекерик Андрій, Анна, Зірка; Андрієвський Василь, Анна, Катерина; Боднар Мирон, Андрій, Евгенія; Езерман Юлія; Федь Тома, Майда, Лідія; Гайдук Кароля, Алберт-Роні; Єремишин Василь; Кацедан Осип, Параскевія, Стефанія; Конів Стефан, Росина, Наталія; Лаврій Стефан, Анна, Марія, Володимир; Луппо Кузьма, Ірина, Олександер; Назаренко Іван, Катерина, Микола; Жук Еміль, Марія; Тимків Марія, Ілько, Алойз, Ілько; Вавринщук Борис; Звіл Юрій; Чавс Володимир, Надія, Петро; Саламаха Ілія, Софія, Ольга, Роман, Олександра.

ВІД БІБЛІОТЕКИ МОНТРЕАЛЬСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

При Монтреальському Університеті в Канаді, розбудовується в Центрі Славістичних Студій, український бібліотечний відділ. На наш зазив — прохання до української преси і видавництв та громадянства, першим відгукнулося і поспішило з поміччю видавництво щоденника „Свобода". На цьому місці хочемо зложити У. Н. Союзові й Редакції „Свободи" широсердечну подяку за висилку вісім книжок в англійській мові про Україну, які так цінні для нас, особливо якщо ходить про запізнання чужинців з українськими справами.

Всіх тих, що можуть допомогти нам в цьому ділі просимо висилати свій дар - книжки на слідуючу адресу: Centre d'Etudes Slaves University de Montreal, M. W. Pavlenko-Luciv, 2900 Blvd. de Mont Royal, Montreal 26, P. Q., Canada.

Завідуючий українським бібліотечним відділом:

М. В. Павленко-Луців, асист. проф.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 13. лютого 1950 року помер у 78 році життя **СТЕФАН ФЕДОРИШИН**, член від. 367 У. Н. Союзу в Рачестер, Н. Й.

Покійний родився в селі Верхні, пов. Калуш. До Союзу вступив 1922 року. Полишив у смутку жену Анастасію і три дочки: Марію, Анну і Катерину.

Похорон відбувся 16. лютого при участи членів, членкинь і приятелів. — В. И. П.!

В. Попович, секр.

Дня 15. лютого 1950 року помер **ОНУФРІЙ СТЕЦЬКІВ**, член 149. відділу У. Н. Союзу в Лакавана, Н. Й.

Покійний родився 22. червня 1885 р. в селі Річичі, пов. Дрогобич, Західна Україна. Ще на рідних землях Покійний належав до тих, що боролись за права українського народу. В Лакавані Покійний основав Бр. Пресв. Богородиці, від. 149 УНС та ввесь час був його секретарем. Покійний не забував про потреби рідного краю і щедрою рукою посилав жертви на народні цілі. Полишив у смутку жінку Марію з дому Білоус та трос дітей: Маріо, Дарію і Юліяна.

Похорон відбувся 18. лютого з дому жалоби і з церкви св. Духа на цвинтар Holy Cross в Лакавана. — В. И. П.!

Прибита горем родина.

Дня 10. лютого 1950 року помер **ТЕОДОР КРИКА**, член Бр. Сош. св. Духа, від 237 У. Н. Союзу в Честер, Па.

Покійний родився в Україні. Протягом 37 років замешкав у Честер, Па. Полишив у смутку жену Тесі, сина Михайла і двоє внуків.

Похорон відбувся 13. лютого з церкви Пр. Діви Марії при участи родини і знайомих на цвинтар Lawn Croft. — В. И. П.!

М. Крика, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МОНТРЕАЛ, КВЕБЕК. — Повідомляю всіх членів 473 відділу, що місячні збори відбудуться в четвер, 2. березня, в годині 8:30 ввечір, в залі УНО, 7 Прінс Артур Стр. На цих зборах буде вибір делегатів на конвенцію УНС, як рівнож є важні справи до вирішення, тому всі члени повинні явитися точно на означений час. — За уряд: П. Гриневич, гол.; О. Чайківський, секр.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую ІВАНА ПАШКО, сина Гната, зі села Залесці, пов. Вібрка, воєв. Львів, який виїхав до Америки. Хто знає про нього, чи він сам, прошу написати до:

STEFAN PASZKO
D. P. Camp Kuhberg
Bad Kreuznach (26b)
French Zone of Germany

ГАЛЯ ТЕРЕЩУК відізвіться на адресу:
DARIA KOMARYNSKY
c/o Mr. Atkinson
Rt. 3, Darlington, S. C.

Бендерський Петро шукає ШАБАТУРУ СТЕФАНА, що виїхав із табору Лайпгайм із Німеччини до Америки на ЗУАДК. писати:
214 Greengrove Avenue,
Hempstead, L. I., N. Y.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

НА ПРОДАЖ:

1. Гросерия і делікатесен; торгує тижнево 1,000 д. Рент $75, ліз на 5 років. Ціна $8,000; готівки $5,000, решта на сплату.
2. Пекарня в околиці 86 St. і Lexington Ave. Торгує тижнево $1,800. Рент $450, ліз на 10 років. Ціна $32,000; $20,000 готівкою, решта на сплату.
3. Гросерия і делікатесен в добрім місці; торгує $400-$450 тижнево в зимі, а в літі $650-$700. Рент $30, ліз 11 місяців і можна продовжити. Ціна $4,000, готівки $2,000.
4. Кенди стор; торгує $120-$150 в зимі, а в літі $650-$700. Рент $40, ліз 2 роки. Ціна $4,000.

По ближчі інформації кличте: CI 6-9194.

WM. PASTUCK, Broker,
253 W. 58th St., Room 65, New York.
After 5 p.m. and Sat. Call AT 9-6650.

ТАРЗАН, ч. 2287. Д-р Зі перехитрений.

Коли Тарзан і затроєні ліком малпи мучилися в смертельній боротьбі над безпритомним Бронсоном...

...Д-р Зі вичікував. діяння ліку, не знаючи, що Тарзан дав їм зажити протиліку Фила.

Коли малпи відзискали свідомість, Зі з самопевністю вдивлявся в них своїми гіпнотизуючими очима.

Коли ж малпи пізнали своїх мучителів, вони кинулися на них, сіючи пострах.